

**PŘIHLÁŠKA DO CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽE
„BEZPEČNÁ NEMOCNICE“**

Název projektu EDUKAČNÍ PLAKÁT A BROŽURA PRO PACIENTY STOMICKÉ PORADNY	
Přesný název předkladatele	Nemocnice Jihlava, příspěvková organizace
Sídlo předkladatele (ulice, obec, PSČ)	Vrchlického 59 586 33 Jihlava
IČ	000 906 38
Právní forma	Příspěvková organizace Kraje Vysočina
Statutární zástupce předkladatele (tel. a e-mail)	MUDr. Lukáš Velev, MHA ředitel nemocnice 567 157 150 velev@nemji.cz
Projektový (řešitelský) tým (uved'te všechny členy projektového týmu včetně tel. a e-mailu na kontaktní osobu projektu)	Vávrová Markéta Hinková Šárka Staněk Jiří Kontaktní osoba: Bc. Mezerová Zuzana Telefon: 731 430 473 Email: mezerovaz@nemji.cz

Projekt Nemocnice Jihlava p. o. pro soutěž

Bezpečná nemocnice

Edukační plakát a brožura pro
pacienty stomické poradny

Péče o stomii krok za krokem

23.10.2019

Vávrová Markéta
Hinková Šárka
Staněk Jiří

Stomické sestry - Markéta a Šárka radí, jak postupovat při
výměně stomické pomůcky.

Abstrakt

Jedna z teorií říká, že život je změna. Změny, které se dějí kolem nás, můžeme buď přijmout, nebo odmítnout, buď zapracovat do svého života, nebo si jich nevšimnout.

Velkou změnou života je i vytvoření stomie, která každým dnem o sobě dává vědět, někdy nenápadně, jindy hlasitě a někdy i dost nevybíravým způsobem. Tato změna je vynucená a nikdo si ji obvykle nepřeje. Není to lehké, někdy je to i dost těžké. Pokud se podaří zvládnout sebekéči nebo do péče zapojit rodinu, překonat ostych a zůstat v kontaktu s rodinou i přáteli, výsledek stojí za to. My stomické sestry, jsme připraveny vám být nápomocny, provést Vás složitým obdobím, kdy se budete muset se stomií naučit žít.

Obsah:

1. Souhrn
2. Stručná charakteristika organizace
3. Zdůvodnění projektu
4. Cíl projektu
5. Analýza situace
 - 5.1. Swot analýza
 - 5.2. Analýza Stakeholders
 - 5.3. Analýza provozních dějů
 - 5.4. Analýza lidských zdrojů
 - 5.5. Finanční analýza
6. Návrh zdůvodnění řešení problému
 - 6.1. Postup řešení
 - 6.2. Výstupy pilotního projektu
7. Časový plán zajištění projektu
8. Udržitelnost a opakovatelnost projektu
9. Monitorování a hodnocení projektu
10. Závěr

1. Souhrn:

Kdo je stomik? Člověk, který má konstruovaný vývod. Slovenský chirurg Jaroslav Lúčan definoval stomika jako zdravotně znevýhodněného občana, který má dočasně nebo trvale vyvedený dutý orgán na povrch těla. Nejčastěji je to tlusté střevo, tenké střevo nebo močové cesty. Tím dochází ke změně základních fyziologických funkcí, k neovladatelnému vyprazdňování stolice, řídkého obsahu z tenkého střeva nebo moči, a to nepřírozenou cestou s nutností používat stomické pomůcky. Jako následek, slovenský chirurg uvádí výrazné zhoršení celkové kvality života.

Jako stomická sestra si dovolím s touto definicí nesouhlasit. Je velice důležité si uvědomit, že vytvoření stomie je pro některé stomiky vysvobozením. Často přináší zkvalitnění života pro jednotlivce s inkontinencí, tedy neovlivitelným odchodem stolice, např. z důvodu zánětlivého nebo funkčního poškození koncového úseku trávicího traktu, rekta. V takovém případě člověk, který byl v podstatě připoután k toaletě, získává kontrolu nad svým vyprazdňováním a životem.

Kdo je stomická sestra? Jsme edukační sestry v péči o pacienty se stomií. Snažíme se učit je i své kolegyně. Prostřednictvím přednášek jim pak předáváme naše zkušenosti a dovednosti, které získáváme na kongresech nebo pracovních setkáních stomických sester a denní praxí. Zkušenosti, které získáme od našich stomiků, předáváme dalším pacientům a snažíme se jim usnadnit vstup do nového života se stomií.

2. Stručná charakteristika organizace:

- Krajská nemocnice, příspěvková organizace Kraje Vysočina
- Spádová oblast 200 000 obyvatel, ve vybraných oborech cca 500 000 obyvatel

Poskytovaná péče:

- Ambulantní a lůžková
- Základní a specializovaná diagnostická léčebná péče
- Preventivní péče a lékárenská činnost
- 622 akutních lůžek
- 75 lůžek následné péče
- 15 paliativních lůžek

Personalistika

- Celkem 1430 zaměstnanců, 238 lékařů, 11 farmaceutů, 977 NLZP, 93 THP, 111 dělnických profesí

Další činnost

- Vědecko – výzkumná, vzdělávací a informační činnost
- Pregraduální, postgraduální a kontinuální vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví
- Specializovaná centra: Komplexní onkologické centrum, Kardiovaskulární centrum, Iktové centrum, Onkogynekologické centrum, Centrum pro léčbu nespecifických střevních zánětů (IBD), Centrum pro léčbu roztroušené sklerózy, Centrum pro léčbu revmatických chorob, těžké psoriázy, očních degenerativních chorob a hepatitidy
- Baby Friendly Hospital od roku 2003
- Akreditované zdravotnické zařízení SAK od roku 2008
- Nemocnice podporující zdraví, člen organizace HPH (Health Promoting Hospital) od roku 2011
- Nekuřácká nemocnice od r. 2018
- Orientace na pacienta a kvalitu ošetrovatelské péče
- Motto: „*Nemocnice Jihlava – Vaše nemocnice*“
- Pravidelná účast v soutěži Bezpečná nemocnice

3. Zdůvodnění projektu:

Stomik se smiřuje se skutečností, že „má vývod“. Právě to, jak dobře a rychle se dokáže se stomií sžít, ošetřovat ji, je pro vyrovnání s novou situací klíčové. Dochází k zásadním změnám v jeho životě. Základním předpokladem zařazení stomika zpět do běžného života i aktivit, je dobrý zdravotní stav, ukončení nebo stabilizace léčebných programů a zvládnání péče o stomii. Stomik musí překonat náročné pooperační období a těžkosti adaptace na život se stomií. Musí se naučit péči o stomii a přestat jí vnímat jako „problém“.

Vlastním smyslem práce stomické sestry je pomoci pacientovi překlenout pooperační období, zvládnout sebeobsahu, seznámit ho se stomickými pomůckami a naučit ho péči o stomii. V okamžiku, kdy pacient není schopen naučit se ošetřovat stomii sám, edukujeme rodinné příslušníky.

Příprava na život se stomií musí začít již před operací. Nicméně teprve po výkonu a založení stomie se obvykle poprvé setkává stomik s novou realitou.

Stomická sestra předvede stomikovi a jeho rodině ošetření stomie krok za krokem, zaměří se na rehabilitaci, stravování, fyzickou zátěž a také psychickou podporu.

Každý začátek je těžký, u stomiků to platí několikanásobně. Sice zvládli náročný operační výkon, ale před nimi je mnohdy ještě dlouhá cesta k uzdravení, například následná onkologická léčba. Tyto starosti pacienta velmi zaměstnávají po propuštění z chirurgického oddělení. Často jsme se setkávaly s tím, že ačkoliv pacient nebo jeho rodina péči o stomii zvládali výborně, přesto na nich byla znát nejistota a strach, jestli na něco nezapomenou. Přemýšlely jsme, jak jim pomoci. Jak jim dát trvalý a jednoduchý návod, který mohou použít v začátcích života se stomií. Postupně jsme připravili a s využitím grafického talentu kolegy Jiřího Staňka nakreslili jednoduchý, a hlavně stručný návod, jak ošetřovat stomií „krok za krokem“.

Snažili jsme se, aby materiál byl přehledný, instruktivní a také pozitivní. Aby skýtal návod, pomoc i podporu.

Velký plakát jsme umístily do naší stomické poradny a na chirurgické oddělení, kde jsou pacienti se stomií hospitalizováni. Jeden exemplář přímo do prostor koupelny, kde pacienti provádějí první nácviky ošetřování stomie. Brožurku s podrobným návodem dostane každý stomik při propuštění domů.

Brožurka, ani plakát jistě nenahradí spolupráci a odbornost stomické sestry. Mohou, ale pomoci zvládnout jednotlivé kroky péče o stomie, udržet přehled ve velkém objemu informací, kterých se pacientovi v této situaci dostává.

4. Cíle projektu

Cílem projektu je usnadnit pacientům/klientům se stomií zahájení života v nové, změněné realitě. Vedle psychického přizpůsobení se na novou skutečnost, je důležité pro adaptaci, jak rychle a kvalitně se dokáže pacient či jeho rodina naučit o stomii pečovat, získat zkušenost a důvěru v moderní stomické pomůcky a přestat vnímat stomii jako zásadní problém. Tyto kroky jsou potřeba k tomu, aby se stomik mohl co nejvíce plnohodnotně zařadit do běžného života. Čím lépe a rychleji to zvládne, tím je adaptace lepší, minimalizují se psychické a sociální následky.

Specifické cíle projektu jsou:

- Usnadnění zvládnutí péče o stomii, zejména v časně fázi pooperační edukace

- Zjednodušení a zestručnění poskytovaných informací, jejich přehledné podání
- Vytvoření logického sledu kroků a tím i správného návyku péče o stomii
- Poskytnutí přehledu základních pomůcek, které stomik k péči potřebuje
- Koncipovat pomůcku tak, aby i v tak intimní a obtížné oblasti jako je péče o stomii působila pozitivně
- Nabídnout příručku, kterou může pacient kdykoli použít, není-li si jist nějakým krokem

Výstupem projektu je spokojený sebevědomý pacient, schopný péči o stomii zvládnout sám, nebo s dopomocí rodiny, což mu umožní vést plnohodnotný život podobný tomu, jaký žil před operací.

Základním principem je vytvoření originálních edukačních materiálů, plakátu a brožury, které popisují přehledně, jednoduše a postupně jednotlivé kroky, při výměně stomické pomůcky. Plakát slouží pacientům k základní orientaci ještě na chirurgickém oddělení. V místě, kde se pacient učí první kroky v životě se stomií. Brožura pak skýtá pacientovi trvalého domácího rádce, který mu napoví, není-li si nějakým krokem postupu jistý. Dává také přehled o pomůckách potřebných pro každý jednotlivý krok.

5. Analýza situace

5.1. SWOT Analýza

<p>Silné stránky (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zlepšení spolupráce pacientů ▪ Posílení dovedností v péči o stomii ▪ Získání sebedůvěry a vyrovnání se se situací ▪ Zjednodušení návratu k běžnému životu a zapojení se do denních aktivit 	<p>Slabé stránky (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jednoduchost materiálů může být, omezující co do obsahu ▪ Nutnost trvale sledovat a upravovat obsah brožury při změně materiálů ▪ Potřeba tisku materiálů
<p>Příležitosti (Opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dále zlepšovat compliance pacientů se stomií ▪ Zvyšovat povědomí o problémech stomické péče a života se stomií ▪ Snížit zátěž zdravotnických pracovníků ▪ Posílit sebevědomí stomiků a jejich blízkých 	<p>Hrozby (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Náklady na tisk, zejména brožury ▪ Přivlastnění autorských práv ▪ Nutnost trvalé aktualizace obsahu ▪ Nezájem budoucího vedení nemocnice, či oddělení

5.2. Analýza stakeholders

Stakeholder	Očekávání od projektu
Zřizovatel	<ul style="list-style-type: none">• Zvýšení kvality poskytovaných služeb• Zvýšení renomé nemocnice• Kvalita života v regionu
Management	<ul style="list-style-type: none">• Zvýšení kvality poskytovaných služeb• Zvýšení renomé nemocnice• Spokojený pacient, klient, rodina i zdravotník• Omezení stížností
Pacienti, klienti, návštěvníci	<ul style="list-style-type: none">• Zjednodušení procesu adaptace na život se stomií• Získání sebedůvěry a plné sebeobsluhy• Zařazení zpět do hodnotného života• Minimální omezení života se stomií

Odkaz na plakát

https://www.nemji.cz/assets/File.ashx?id_org=427000&id_dokumenty=9462

Odkaz na brožuru

https://www.nemji.cz/assets/File.ashx?id_org=427000&id_dokumenty=9460

5.3. Analýza provozních dějů

Jak probíhá edukace v Nemocnici Jihlava?

Předoperační edukace:

Pacient k nám do stomické poradny může přijít hned, jakmile je mu sdělen fakt, že během operačního výkonu, který bude podstupovat je nutnost založení stomie. Tyto informace pacientovi sděluje vždy lékař, nejčastěji na onkochirurgické indikační komisi, nebo v gastroenterologické ambulanci, jedná-li se zánětlivé onemocnění střev.

Stomická sestra pacientovi vysvětlí danou situaci, seznámí ho se sortimentem stomických pomůcek a již před operací mu vysvětlí postup ošetření stomie.

Pacient má možnost si stomickou pomůcku ještě před operací vyzkoušet, pokud nechce, nenutíme ho. Dále ho seznámíme s tím, že na první tři měsíce předepisujeme pomůcky my, a dále pak praktický lékař. Také mu vysvětlíme limit stomických pomůcek a to, jak jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou.

Důležité je také zakreslení místa stomie, pro operační tým.

Součástí všech fází edukace je trvalá psychická podpora.

Předoperační edukace má velice pozitivní vliv na psychiku pacienta. Ví, že se může na stomickou sestru obrátit, a tudíž nebude na nově vzniklou situaci sám.

Pooperační edukace:

Po operaci je pacient umístěn přibližně 4-5 dní na JIP. Po překladu na standardní chirurgické oddělení za ním dochází každý den stomická sestra a začíná ho učit pečovat o vývod.

První pooperační edukaci provádíme v leže. Pacient může být ještě pod vlivem analgetik, a také ne vždy je první pohled na vývod pacientovi příjemný. Zejména u pacientů operovaných akutně, kde nebyla možnost předoperační edukace.

Stomická sestra pacientovi vysvětluje postup ošetření podle edukačního plakátu krok za krokem a ten ji sleduje v zrcátku. Následující den už zkouší ošetření stomie sám pacient, za pomoci stomické sestry. Pokud pacient z nějakého důvodu péči nezvládá, kontaktujeme rodinu, která je spolu s pacientem edukována.

Stomické pomůcky si pacient vybírá sám, dle doporučení stomické sestry. Pokud mu pomůcky vyhovují a zvládá ošetření vývodu, může být po schválení lékařem propuštěn domů.

Nikdy nepíšeme pomůcky na tři měsíce najednou. Vzhledem k tomu, že stomie může změnit tvar a velikost, píšeme pomůcky pouze na jeden měsíc.

Týden po propuštění z nemocnice si pacienta zveme na kontrolu do stomické poradny, abychom věděly jak pacient nebo rodina péči o stomii zvládá, jestli jim vyhovují pomůcky a zda nenastaly nějaké komplikace ohledně hojení stomie. Případné komplikace řešíme ve spolupráci s lékařem.

Odkaz na video (vyčkejte prosím spuštění videa – závisí na rychlosti připojení)

https://nemji-my.sharepoint.com/:v/g/personal/stanekj_nemji_cz/EW6Atxw2kOpGmZvjpQlo3bwBotKgW8qXIP_6cNofWBx_vg?e=6aS9nd

Návštěva stomické poradny:

Stomická sestra pracuje v ordinaci sama, s možností přivolat si lékaře ke komplikacím, které není kompetentní sama řešit.

System kontrol ve stomické poradně jsme si vytvořily na základě našich zkušeností. Na první kontrolu po operaci si zveme pacienty už za týden po operaci, a to z důvodu předcházení komplikací.

Během návštěvy ve stomické poradně kontrolujeme stomii jak vizuálně, tak i palpačně, a zároveň vedeme rozhovor s pacientem. Zajímá nás, jak zvládá péči o stomii, jak se cítí, jak zvládla rodina jeho návrat zpět do domácího ošetření, jak probíhá další terapie, zda nedochází ke krvácení ze stomie nebo podtékání pomůcek.

Na další kontrolu si pacienty zveme přibližně za 14 dní. Vždy se jim snažíme vyjít vstříc, spojit naši kontrolu s kontrolou v jiné odborné ambulanci, a to i vzhledem k tomu, že k nám dojíždí pacienti z celého Kraje Vysočina, kteří jsou v brzkém pooperačním období závislí na rodině.

Další plánovaná kontrola je za 2 měsíce, kdy pacientovi předáváme kódy na stomické pomůcky pro praktického lékaře. Do naší stomické poradny pak chodí stomici pravidelně po 3 měsících nebo mají-li nějaký problém, objednají se dříve. K dnešnímu dni máme ve stomické poradně asi 160 pacientů, kteří pravidelně docházejí. Ročně provedeme okolo 90 operačních výkonů s nutností vyvedení stomie, ať už dočasné nebo trvalé. Trvalých z tohoto počtu je asi 1/3.

Včasné odhalení komplikací a jejich sledování, eventuelně korekce pomocí pomůcek, usnadňují život člověku se stomií i jeho rodině.

Dobře edukovaný pacient odchází z nemocnice s jistotou a schopností se sám o sebe postarat. Dochází u něho ke snížení pocitu úzkosti z nově nastalé situace. Pacient ví, na koho se může obrátit s žádostí o pomoc a radu.

5.4. Analýza lidských zdrojů

Projekt nevyžaduje žádné dodatečné lidské zdroje, pouze invenci a volný čas realizačního týmu projektu.

5.5. Finanční analýza

Náklady na realizaci projektu činily přibližně 30 000 Kč, a byly zcela kryty sponzorským příspěvkem. Trvalé náklady jsou dány dotiskem především brožury, a jsou z pohledu hodnoty a přínosu projektu okrajové. Navíc předpokládáme trvalý finanční podíl dotace dodavatelských firem, neboť v jejich zájmu by měla být především spokojenost pacientů s jejich pomůckami 😊.

6. Návrh a zdůvodnění projektu

Potřeba kvalitní edukace a trvalého přístupu pacienta k základním informacím, jsou předpokladem dobré adaptace pacienta na situaci, kdy dojde k výrazné změně životního a fyziologického stereotypu. Založení stomie takovou změnou nepochybně je. Z denní praxe stomických sester i ostatních zdravotnických profesionálů vznikl požadavek a později nápad, dát pacientovi se stomií do ruky jednoduchý edukační materiál, který by mu byl denním rádčem a pomocníkem. S využitím potenciálu a zkušeností stomických sester Šárky Hinkové a Markéty Vávrové z Nemocnice Jihlava a excelentních grafických dovedností pana Jiřího Staňka, vznikl ojedinělý materiál, usnadňující stomikům první kroky v péči o stomii.

7. Časový plán zajištění projektu

Fáze	Období	Popis
Analýza potřeb	06-12/2018	Formulace požadavků na edukační materiály
Realizační fáze projektu	03-05/2019	Příprava textů a grafická realizace
Pokračování projektu	06/2019 - dále	Uvedení materiálů do běžné praxe

8. Udržitelnost a opakovatelnost projektu

Projekt je trvale udržitelný za minimálních finančních, na tisk, a personálních, spojených s aktualizací obsahu, nákladů. Počítáme s dlouhodobým pokračováním projektu.

9. Monitorování a hodnocení projektu

Projekt trvale monitorujeme prostřednictvím dotazníku spokojenosti se službami stomické poradny. Spokojenost pacientů/klientů se trvale zlepšuje. O projekt mají zájem i komerční společnosti. Autoři projektu mají nabídky na prezentaci projektu na mezinárodní platformě.

10. Závěr

Oba edukační materiály, tedy plakát i brožuru používáme od června 2019 v praxi. Podle reakcí pacientů jsou vnímány dobře. Zvyšují jejich samostatnost v obsluze stomie a umožňují rychlejší návrat do „života před operací“. Významně také snižují počet telefonických intervencí stomických sester. Plakát pak umožňuje základní edukaci pacientů v místě „prvního kontaktu“ se stomií, tedy na standardním oddělení chirurgie. Je také návodem i pro ošetrovatelský personál, pečující o stomie v době, kdy není zajištěna dostupnost sester specialisek na péči o stomii.